

Специален брой ПРОЛЕТ

Издава се от клуб „Журналистика“ при Общински детски център за култура и изкуство - Русе по проект „Час по етническа толерантност“, финансиран от

Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства

Вестникът се разпространява безплатно

Посетете сайта на клуба
www.ekip101.com

Светът е цветен за всички детски очи

Аз съм малко тъмнокожо момиче. Но душата ми е бяла. Много често обаче децата, с които общувам, пишат по нея с черни възгледи. Обиждат ме с черните думи на унижението, защото съм различна от тях – кожата ми е по-тъмна. Аз се опитвам да им кажа, че и моите очи виждат света наоколо цветен като тях, и аз се радвам на сините незабравки, защото са сини и нежни. И аз виждам белоснежното кокиче като тях – то е бяло и предвещава жадуваната пролет. И за мен минзухарът е жълт като слънцето. Но децата не разбират това. Понякога забравят и играем, а игрите ни са весели и безгрижни. До онзи момент, в който някое дете ми напомни за моята различност – аз съм тъмнокожо момиче. Това понякога ме натъжава, понякога – не.

Имам си приятелка – светлоока, светлокоса. Тя харесва кади-фените ми очи и кожата с цвят на кафе. А аз харесвам нейната светлост. Ние с нея си мечтаем да живеем в страна, в която има деца и от жълтата раса и да имаме безгрижно детство, което няма да бъде помрачавано от тъмните думи на обидите. Ето защо ние с нея ще търсим тази страна на мечтата си, дори когато пораснем.

Изабел Тодорова

Изповядващи източноправославната и римокатолическата религия русенци посрещат заедно Възкресение Христово през 2007г., когато Великден съвпадна като дата. Десет минути след полунощ на улица “Епископ Босилков”, където една срещу друга са православната черква “Свети Николай” и католическата катедрала “Свети Павел от Кръста”, миряни и свещеници от двете енории взаимно се поздравят с Христовото Възкресение. В тържеството се включват и енорийският свещеник и богомолци от арменския храм “Сурп Асвадзадзин”.

Ставрофорен иконом Стефан Стефанов, отец Валтер Горра от католическия храм и отец Дирайр Хадавян от арменската църква поздравяват миряните с Възкресение Христово.

През 2001 г. датата на Възкресението също съвпадна и тогава тримата отци дадоха началото на традицията./

От пожълтелите страници...

Първото преброяване на Русчук през 1865 г. установява и етнически обособен облик на махалите, но и смесване и размиване на етническите граници. Такова смесване има в махалата Войводова и Нова махала и по улица Джами-и джадит (“Александровска”). Значителен брой българи живеят в традиционните турски махали. Процесът на териториално смесване на българско и турско население напредва бързо. Ограничени данни има за махалите на останалите етноси - арменци, евреи. Арменската махала не променя съществено

територията и след Освобождението. Намира се до южния край на застроената градска територия в близост до турските махали Хаджи Муса и Кара Мустафа. Евреите се настаняват близо до устието на Русенски Лом, а по-късно в махалата Баджанак (по улица “Самуил”) и в северния край на Арък Рамазан (днес “Николай Здравков”). В Русчук има колония на дубровнишките търговци, на власи, сърби, гърци, унгарци, австрийци, цигани. Те не се обособяват в махали. Никола Обретенов споменава само за Влашка махала.

В БРОЯ

- Пролетните празници на етносите в Русе
- Символите в религиите и митологиите
- Имената и фамилиите като съдба
- Хилядолетните традиции и обичаи
- Етно размисъл

Мартеници се подаряват на обичан човек

На 1 март българите окичват дрехите си с малки червено-бели украшения. Наричат ги мартеници - според названието на месеца. Мартениците се изработват от пресукани червени и бели конци - вълнени, копринени, памучни. От тях са направени пискюлчета, кръгчета, топчета, квадратчета, човешки и животински фигурки.

Традициите обаче не са каквито са били преди. Вече към конците често се прикачват и всевъзможни изображения и символи от дърво, кожа, метал... До образа на Мики Маус стои маската на Батман или ликът на

популярни певци, политици, спортисти, зодиакалните знаци се редят един след друг. Ако преди с производството на мартеници са се занимавали в домашни условия само жените, днес то е сезонна индустрия. Понякога мартениците представляват истински произведения на изкуството.

Мартениците се закачат отляво - над сърцето, върху връхната дреха, самото, роклята, пуловера. Човек ги купува и подарява на тези, които обича.

Според предание, дошло от древността, мартениците носят здраве, щастие и дълголетие. В народните вярвания 1 март бележи началото на пролетта. На мартениците се приписвала магическата сила да предпазва от болести и уроки. Свалят се чак тогава, когато се види първия щъркел и се закачват на разцъфнало или зелено дръвче.

Земан Херушену*

На Песах евреите по цял свят се събират на трапезата, за да си спомнят за пореден път Изхода си от Египет. Името на празника идва от обещанието на Мойсей, че ангелът на смъртта ще "подмине" (пасах) техните къщи по време на ужасната нощ, в която умират египетските първородни синове.

Еврейският народ празнува Деня на избавлението - от робството и от смъртта на първородните. По време на Пасхата се забранява да се използва квас (хамец), храната, която евреите не успели да вземат със себе си, когато напуснали Египет. Вечерята на Пасха се състои от символични елементи: печено агне, горчиви треви, безквасен хляб, четири чаши вино, които се пият в точно определени моменти и ритуално измиване на ръцете.

* фестивал на свободата

Кристос харияв и мерелоц!

За арменците Великден е също толкова важен празник, колкото и за православните християни. Всичко започва в четвъртък преди празника. Велики четвъртък носи спомена за Тайната вечеря. На този ден Иисус Христос казал на учениците си, че един от тях ще го предаде. И измил краката на всеки един от учениците си, дори тези на Юда. Велики петък е Опело Христово. Символично се изнася ковчегът Христов и хората минават под него за здраве, за изгонване на злото в образа на предателството, зародило се още в един от учениците - Юда.

Великата Събота е тъжният ден. На този ден хората скърбят за смъртта на Сина Божи и носят бели яйца на гроба Му - символ на чистотата на Неговата душа.

Арменският Великден, както и българският, настъпва в полунощ на Великата Събота. Тогава ковчегът се отваря и хората виждат, че е празен, а яйцата са станали червени - цветът на Божията кръв, на огъня за добро, на саможертвата на Иисус Христос. Множеството обикаля църквата и хората се поздравяват с думите „Христос Воскресе!“, като отговорът е „Воистина воскресел!“. На арменски: „Кристос харияв и мерелоц“ и „Ортнял е харутюнъ Крестоси“. Децата се борят тяхното яйце, оцветено предварително в събота, да остане борец и да донесе желаното здраве и спорна година.

Цялата неделна сутрин жените готвят, за да посрещнат цялото семейство и повечето роднини на обяд. В този момент постите свършват и се ядат освен постните чамич /стафиди/ варено жито, сухи плодове, салати и боядисаните яйца, но и пилаф /ориз/, обикновено с агнешко месо.

Воистина Воскресе!

Казват, че Великден е празникът на празниците за всички православни християни, който прославя прехода към вечността. Католиците празнуват Великден в дните между 22 март и 25 април по григорианския календар, а православните – между 4 април и 8 май по юлианския календар. Протестантите честват Великден в зависимост от местните традиции - на Запад с католиците, на Изток с православните.

В детството ми на Великден се събирахме всички при моята прабаба Велика, майката на дядо ми. Изнасяха маси на двора, защото гостуваха лели, чичовци и братовчеди от големия ни род. Задължително на масата освен яйцата и козунака имаше печено агне, наречено за курбан за здраве. Жените шетаха около трапезата, ние с братовчедите измисляхме всякакви игри, а прабаба Велика – най-важният член на семейството в този ден, седеше важно на масата и даваше указания.

През последните години хубавата ни традиция вече не се спазва. Някак не успяваме да се съберем всички близки на едно място след като баба почина... Но във Възкресната нощ непременно с приятели сме на площада пред църквата "Света Троица" в Русе и слушаме празничната литургия. След като камбаните забият тържествено точно в 12 часа, обикаляме църквата заедно със събралите се хора и отнасяме у дома мълчешком запалени свещи – частица от свещения огън. Така почитаме своите предци, изразяваме вярата си в доброто и се чувстваме частица от вечния кръговрат.

„Отърва ни, свети Герге“

На 6 май се чества празника на Свети Георги - покровител на народа, змеоборец и закрилник на домашните животни. Народното творчество възпява подвизите на светеца като свръхчовешки. Емблематична е песента за борбата между Георги и Змея – зло същество, живеещо в реката, което всяка година взима човек от селото. Когато обаче идва ред на царската дъщеря, един юнак ляга в скута на девойката и пробожда с меч змея. По-късно се оказва, че този юнак е Георги. Друга народна песен е тази за трите синджира роби. На първия синджир има само орачи, на втория - копачи, а на третия – овчари. Светецът освобождава всички, но отказва да приеме голяма отплата. Приема само малка част от предложеното, даденото „от сърце“.

Най-пълна обаче е повелята за братята на светеца. Георги бил беден овчар, който имал хубава жена. Братята му завидели и решили да го погубят. Около селото имало дълбок кладенец, който водел към долния или горния свят – в зависимост на кой от овните вътре падне човек. Така се случило, че Георги паднал на черния овен и бил отведен в долното царство.

Тамошният свят било мъчен от змей, който пускал и спирал водата, като в замяна искал по човек на ден. Дошло времето на царската дъщеря, но Георги минавал наблизо и убил змея. След тази победа, светецът убил и една змия от старо дърво, която изяждала малките птиченца. От благодарност, майката на птиченцата решила да отведе Георги отново до белия свят. За целта обаче трябвало запаси от месо и вода. Те били дадени от благодарния цар. Така след дълго пътуване Св. Георги се върнал на горната земя.

Във всяка от песните се отличава едно – св. Георги успява сам да победи злото. Свети Георги дава водата, която е неизменна част от битата на народите. След себе си Георги оставя само плодородие и просперитет. В същото време героят е изключително морален – никога не взима пари и големи отплати. За него е достатъчен малкият подарък, който най-често е самата благодарност. Това е причината празникът да се свързва с природата, с времето, здравето, плодородието и благородството.

Туй на здраве, Свети Георги!

Вкусният ритуал АШУРЕ

За всемирния потоп се разказва във всички религии. Корабът на Нух(Ной), заедно с качените на него всякакви живи твари, се спасил от водите на потопа на десетия ден от месец Мухаррем и в знак на благодарност за спасението е било приготвено специално ястие – Ашуре (в превод от турски думата означава „десет“). Според мюсюлманските предания Нух успял да нахрани вярващите, като смесил в голям казан всичката храна на кораба. Получило се ястието Ашуре, което се приготвя и до днес по повод честването на деня, в който човечеството се родило за втори път. В християнската култура ястие известно като „коливо“. Ашурето може да съдържа боб, нахут, царевица, грухана пшеница, бадеми, шам-фъстък, лешници, стафида, сушени плодове, орехи, вода, захар... Приготвя в знак на почитане на деня, в който човечеството оцелява след потопа и се раздава на близки, приятели и комшии, без да се прави разлика във вярванията. Тази дата и ястието са повод за сближаване и размяна на подаръци.

Опрощаване на сторени грехове

Най-големият мюсюлмански празник, който се празнува от турско население в България, е Курбан Байрам, наричан още Коч Байрам. Той отговаря на християнския Великден и еврейската Пасха. Датата му е подвижна и зависи от месеците в мюсюлманския календар.

Курбан Байрама е празник, в който се принася жертва в името на Аллах за изкупление и опрощение на сторените грехове през годината. Курбанът винаги се посвещава на главата на семейството. Когато курбанът е посветен на момче, се нарича Беяр Курбан. Чрез жертвоприношението се изплаща данък, а също така се вярва, че чрез кръвта на жертвата отпада и грехът на този, за който е предназначен курбанът.

Денят преди Курбан Байрам се нарича „Арифегюн“ и е посветен на мъртвите. Приготвят се хляб, мекици, катми и ориз с мляко и се раздава за душите на мъртвите. Курбан Байрама започва в джамията с молитвата за Байрам, който се състои от две части - обикновен намаз - Сабах и тържествен намаз - Байрам. След Байрам мъжете се прибират от джамията вкъщи, където най-старата жена вече е кьносала жертвеното животно още преди изгрев слънце. Боядисаните места трябва да са нечетни - три, пет, седем или девет. Ритуалното намазване на животното с къна е задължително, за да може животното да познае стопанина си в отвъдния свят.

Ислямът забранява в жертва да се принасят свине, магарета, коне и определя само овце,

говеда, камили. Дясната страна на обредното животно се раздава на близки, приятели и комшии без да се прави разлика във вярванията, а лявата страна остава за семейството.

За курбан винаги се избира най-охраненото животно. Мохамед забранил за този случай да се взима животно, което има телесни дефекти - „нишан“.

Вярват, че именно курбанът ще послужи да „се намерят на оня свят“, че животното ще се превърне в кон и ще ги пренесе по моста Сърат, който е връзката между Рая и Ада, по който мъртвите преминават преди да се явят пред Страшния съд. Мостът е тънък като косъм от женска коса и по-остър от най-острата сабя. Затова за курбана не трябва да се коли спяно, куцо, без уши, без опашка и наскоро стригано животно. То трябва да има рога, за които мъртвият човек да се хване, когато го пренася. Който не прави курбан или го прави със слабо животно, не може да мине моста и пада в ада.

Според Корана и мюсюлманското суеверие, закланото животно умира само временно и се възнася на небето. От всяка капка кръв на курбана Аллах създавал по една неземна

хубавица (хури къзъ). Със седемдесет красавици Аллах дарявал всеки мъж, достоен да влезе в рая.

Според легендата Авраам нямак какво да пренесе за жертва и в определения ден завел сина си Исак. Но тъкмо го положил на земята, пред него застанал ангел с един овен. В Корана дословно пише: „Ибрахим имал двама сина - Исмаил и Исхак, единият от които бил определен за жертвоприношение...Ибрахим чул насън да му се казва: „Бог ти повелява да пожертваш своя син!“ Когато настъпило утрото, бащата се поколебал дали не го подвежда сатаната, но след като три нощи поред му се явявал същия сън, разбрал, че това е Божия повеля. Аллах само искал да изпита вярата на своя раб и в последния миг отменил повелята.

Лазаруването и кумиченето са от най-красивите пролетни обичаи

Лазаровден и Цветница са едни от най-уважаваните пролетни християнски празници. Те са с променлива дата в църковния календар, но винаги – седмица преди Великден. Лазаровден е в събота, а Цветница – в неделя. На места християните я наричат и Върбница.

У нас върбата е първото дърво, което пуска листа по това време и затова момите правят венчетата си с върбови клонки и пролетни цветя. Освен това на Цветница, след като запали свещичка, всеки отнася със себе си от църквата осветено и подготвено още от вечерта на Лазаровден клонче от върба – за здраве, благополучие, вяра и надежда.

Според народното вярване Лазар е господар на горите и подготвя нивите за оран. Освен това в тази празнична събота момите лазаруват. Това е най-представителният, изпълнен със символика момински обичай. В целия цикъл са включени елементи, които засягат любовта на младите, тяхната предстояща женитба и бъдещия им семеен живот.

В деня на лазаруването момичетата се обличат в празнична носия, а накити от монети, цветя, венци и пера допълват пъстрите им одежди. Лазарува се по групи, чиито основен признак е еднаквата възраст. Групата започва да репетира лазарски песни и танци още от Св.40 мъченици и предварително си е избрала водачка /кума, войводка/. Сутринта рано на Лазаровден девойките се събират у кумата. Ритуалът започва от обяд в събота и продължава до обяд в неделя, на Цветница. Лазарките обикарят къщите и пеят песни на всички от семейството. Вярва се, че къща, в

която са пели лазарки, ще бъде честита цяла година. Стопаните ги даряват с бели яйца, пари, брашно, мас, които после те разпределят помежду си и от тях замесват козунаците за великден. Част от полученото даряват на по-бедните и малоимотни семейства. Празникът завършва с лазарско хоро. На него момците и по-възрастните жени оглеждат бъдещите невести и снахи.

По обяд на Цветница завършва цикълът на моминските пролетни игри. Тогава лазарките се събират на реката за обичая кумичене. Учасвалите в лазаруването отиват на реката

или до коритото на чешмата. Всяка мома носи венчето от предния ден и специално омесен обреден хляб. Нарездат ги на дъсчица и ги пускат по водата. Момата, чието венче излезе най-напред до предварително отбелязано място, се избира за кумица. Тя повежда всички към своята къща, където се изиграва моминското хоро. В дома на кумицата се слага и общата трапеза. След гостуването момите говеят/боготворят кумицата, като мълчат в нейно присъствие до Великден. Тогава посещават кумицата, поднасят ѝ писани яйца и обреден хляб и чак тогава проговарят...

Арменският женски месец

За арменците има цял месец, посветен на жените - от малките момиченца, до майките и бабите. Този период е в началото на пролетта, когато природата е най-нежна и красива – от 8 март до 7 април.

На 7 април е празникът на девойките. За да се почувстват цветята на Армения едни истински жени, заслуга имат мъжете. Някоя представителка на нежния пол не се учудва, ако на улицата непознат ѝ подари цвете или ако таксиметровият шофьор не ѝ вземе пари за услугата. Нормално е мъжете да проявяват всякакви жестове на внимание.

Тудорица, кушия е надбягване с коне на Тодоровден. Това е обичай, в който някога е участвало цялото село. Мъжете почистват конете, накичват ги, обличат се с нови ризи и ги извеждат за надбягването. Победителят се награждава. Конят получава най-често юзда, а неговият стопанин - риза или пешкир. Спечелилият надбягването обикаля с коня си всички домове, за да честити празника.

И днес празникът се отбелязва навсякъде в страната. И тази година на Хоподрума край Русе можехме да видим демонстрации на породисти коне и състезания с прескачане на препятствия.

Едно от нещата, без които не можем да съществуваме, безспорно е името. То е основната ни „лична карта“ в обществото. Често родителите избират имената на рожбите си още преди да са ги родили, като най-често ги кръщават на роднини. Името обаче не е просто нещо, с което ни наричат околните, името е индивидуално и носи определен заряд. Сигурно сте забелязали, че много хора приличат на имената си. Примерно запознаете се с някого, поговорите си с него, добиете някаква представа за него и после го попитате как се казва – най-често ще си помислите, че името му пасва идеално. На какво обаче се дължи това?

Според много източници името е това, което ни свързва със световите и с Бог. Според други името носи определена енергия в себе си. То представлява защитата и оръжието на човек срещу лошотията по света. Някои езически вярвания споделят, че давайки име на нещо, ние всъщност му даваме сила. При децата тази сила е силата на живот. Докато растат, децата непрекъснато чуват името си, за да го запомнят. Същото се прави и при всички други същества, които се опитваме да социализираме – от кучетата и котките до папагалите и костенурките. Важно

е името да се запомни, защото то ще действа на подсъзнателно ниво през целия живот, още повече, ако носителят му знае значението. Много хора смятат, че има нещо, наречено „съдба“, и че тя е непроменима и зависи от името...

Това е така, защото името показва характера на човек, показва някои от най-характерните му качества, а понякога и недостатъци. Да, името е избрано още преди развитието на детето, но децата се „напасват“ към имената си. Също така имената са много важни, когато изграждаме контакти и си търсим работа. Аз

Nomen est omen*

лично не съм добре настроен към хора с име Виктор или производните им. Причините са многократни конфликти с хора, носещи такива имена. Затова и когато се запознавам с някого, аз подсъзнателно отхвърлям неговата индивидуалност – т.е. не го зачитам и го пренебрегвам. Това може и да не е правилно, но подобни субективни възгледи имат доста хора. Аз осъзнавам моите, но не всеки успява да ги разбере. Мнозина изследователи в последните години наблягат на

именно тези конфликти между имената на дадени хора, които могат да пречат в живота. Разбира се, има и имена, към които съм предразположен – примерно Александър. Това го има и при останалите хора.

Вече казах, че името обозначава характера на човек. С навлизането в тайните на религията или учението човек се променя. Заедно с това се променя и името му – така, че да съответства на новата духовна личност. Примери има много, дори още от покръстването на българите.

Междувпрочем, подобно нещо се наблюдава и при криминалния контингент – на всички важки „клетки“ имената са заменени с прякори, производни на имена на животни, хранителни продукти, професии и други (Лисицата, Вълка, Баничката, Кифлата и т.н.). И тук целта е да се покаже нова личност, да се започне наново, без грешките и проблемите на „носителя“ на старото име.

И така, името носи една изключителна част от нашата индивидуалност. То може да ни даде ново начало, но може и да ни попречи. Не знам дали името е съдба, но то със сигурност оказва голямо влияние през и върху целия ни живот. Затова трябва да бъде избрано много внимателно. Моето име е Георги.

**Имената са съдба*

Гордея се с моите имена: Звезда Воин Лидер

Моето име е Стела. Идва от гръцки и означава „звезда“. Майка ми и баща ми са решили точно това да бъде моето име, защото аз съм била тяхната звездичка, тяхната най-истинска и ценна светлина в живота. Отначало са искали да ме кръстят с арменското има Астрик, което също е звезда, но са се отказали, защото някои от арменските звуци трудно се произнасят на български език. Кръстена съм на баба си Стойка, което е голяма радост за мене, но

най-вече за нея. По астрологията името ми е зимно и се закриля от Марс. Това също е една от причините моето име да е Стела – родена съм през зимата. И моят любим сезон е този, през който има най-много сняг и всичко е бяло и чисто.

Презимето ми е Артур. Крал Артур е бил голям владетел – мъдър крал на англичаните. Той е известен с кръглата маса и дванадесетте рицари. Също и с мечта си Ескалбур. Със своята огромна сила и смелост той ни привлича

още повече и днес.

Фамилията ми е Торосян. Тя идва от моя прапрадядо, който е бил арменец, при това прочут. Казвал се е Торос, което означава „лобеда“. На времето той е бил много известен човек. Бил е арменски пълководец и има много писания на арменски език за него.

Аз се гордея с моите три имена: Звезда Воин Лидер.

Може би и имената имат малка заслуга за това, което съм – на лицето ми винаги грее усмивка, обичам да отстоявам своето, да се боря за правото си, да търся справедливост, да бъда бунтар и лидер.

Фамилията Диварови

Фамилията на моето семейство Диварови се заражда преди повече от 300 години. Преди това предците ми се наричали Кънцови. Някога прапрадядото на моя дядо живял в сръбския град Босилеград заедно с жена си. Той бил хайдутин, властите го преследвали и затова двамата напуснали родния си град и дошли в България.

Дълго се укривали в горите, заедно с още хора. Турците ги открили, оградили ги и някои от тях попаднали в плен. Дълго измъчвали жените на беглеците. Моят прадядо нападнал и убил жестоко турчина, който се е гаврил с жена му. Случката се разчула и започнали да му викат: Диварата – Дивия. Накрая фамилията му станала Диваров. След тази случка в планината той си построил къща в Брестовица, Пловдивско. Някои от наследниците му останали в Брестовица, други заминали в Америка, а трети се върнали в Сърбия.

Танцът „Гергьовски люлки“, изпълнен от Русенския детско-юношески фолклорен ансамбъл „Зорница“

Прощъпулникът събира целия рог около масата

Прощъпулникът е чудесен български обичай, свързан с прощъждането на малкото човече. Добре е да се направи, когато детето вече ходи стабилно, а не прави просто няколко крачки. Така ще си спестите разочарованието то да откаже да тръгне в уречения ден или пък просто да излази след питката.

По стар обичай в този ден майката замесва питка. Когато тестото е готово и се постави в тавата, детенцето стъпва върху нея, за да остави отпечатък от своето краче. Събират се роднини и приятели. Подготвят се предмети, които да се наредят пред проходящото човече и то да избере сред тях символа на своята бъдеща професия.

Може да се сложат например спринцовка или слушалка за лекар, портфейл за banker, ножици, молив, калкулатор и каквото още подсказва въображението ви. Важното е всеки предмет да се нарече с определено занимание. Хубаво е сред предметите да няма познати или любими на детето, защото това предопределя донякъде избора му.

Когато всички гости се съберат, майката търкулва питката върху бяла постелка и детето я подгонва към мястото с наредените предмети. Каквото хване първо, това ще е неговата бъдеща професия. Някои казват, че всички присъстващи гости трябва да обиколят масата тичешком, за да му върви по пътя напред и то да ходи гладко.

Да отгледаш двуезично дете

Езиците се научават най-лесно през детството.

Колкото е по-голямо детето, толкова по-трудно му се запечатат в съзнанието звуците, ритъмът и граматическата структура на друг език.

Това е така, защото мозъкът на детето е не само по-чувствителен към нюансите на звука и значението, но и способен да запамети буквално пътечките, необходими за обработване на информацията – качество, което избледнява с всяка изминала година.

Двуезичните деца много по-лесно учат допълнителните езици в по-късните стадии на живота, защото притежават извънредни пътечки, за да се пригодят към учебния процес. Поради същата причина повечето двуезични деца не се объркват с двата речникови запаса, граматика и произношение. Едва по-късно, при деца, които не са развили областите в мозъка, обработващи езика, вторият набор от информация се натрупва върху първия, затруднявайки изучаването на нови звуци и структури.

Деца, отгледани в истински двуезичен дом по естествен начин съвместяват двата езика в своите мисловни процеси и устно изразяване. Изучаването започва почти с раждането, бебето бързо установява кои звуци предизвикват по-голям отклик и кои звуци ще бъдат пренебрегнати. Новородените умеят да подражават на даден език много преди да развият способността да го използват.

В домакинство, където единият език преобладава, детето ще се научи да разбира по-малко използвания език, но е възможно да не се научи да го говори гладко без по-нататъшни указания. Дори в домове, където се говори само един език, но детето е изложено и на звученето на друг чрез книги, касети и музика, това може да му помогне за постави пътечките в мозъка, необходими му да научи този език (или други) с много по-формално обучение след време.

Хилядолетна традиция за момчетата

Циганите спазват традицията на обрязването – сюнетът. В миналото операцията е била много болезнена, но днес вече се прави в болницата от специализирани лекари. В този ден 8-10-годишното дете се облича в специални дрехи - бяла риза с широки ръкави и панталон във вид на потури. Понякога го окачват на добре охранен и красив кон и го развеждат из целия квартал под съпровода на музика и любопитни хора от различните етноси. След което в къщата се прави богата гошавка. На момчето, признато вече за мъж, се дават подаръци, харизват му пари, благославят го за късмет и здраве.

Подобен е и обичаят на мюсюлманите. Сюнетът е голям семеен празник, на който се събират близки и приятели. Малките мъже са облечени в специално ушити бели костюми.

И при евреите има такава традиция. Обрязването, наречено Бирит мила, води началото си от времето, когато родоначалникът на еврейския народ Аврам обрязал сина си Исак и по този начин сключил Свещен съюз с Бог.

По време на Бирит мила най-важните лица били бабата и дядото по бащина линия, наричани „сандаки“. Церемонията можела да се проведе и в синагога, където бабата давала на дядото детето пред портите и заедно с жените оставали да чакат навън. Жените не присъстват на обряда. След операцията изнасят бебето, а на присъстващите мъже раздават специален бадемов сладкиш и други сладки.

Харизването-еврейски обред за благослов

При евреите един от най-известните обреди е така наречения рихимир – харизване. На 40-тия ден от раждането при майката първеския се устройвало тържество и човек на име Коен откупвал детето и го благославял. Фамилното име Коен се носело от потомците на свещенослужителите в Ерусалимския храм и било най-почитаното сред евреите.

Откупването ставало като на единия край на масата се слагало детето, а на другия – откупът (сребърен или златен предмет), и Коен питал бащата кое избира - детето или предмета. Бащата отговарял „Детето“.

Тогава Коен прибирал златото (или среброто) и давал на бащата вече „откупеното“ и благословено от него дете. На другия ден на Коен се изпращали баница и сладкиши, а той връщал откупа.

Международен ден на циганите - 8 април

На 8 април 1971 г. в Лондон се провежда Първият цигански конгрес. Целта му е да се обединят и систематизират усилията на международното циганско движение, както и да се привлече вниманието на световната обществено-културна проблематика.

На винаги намиращите се в малцинствена позиция цигани: образование, бедност, сегрегация. На срещата са приети общи цигански химн и знаме. Химнът е песента „Джелем, джелем“ на Жарко Йованович от 1969 г. Знамето изобразява синьото небе, зелената земя и червеното колело на постоянното движение.

Осми април е обявен от ООН и Европейския съюз през 1992 г. за Международен ден на циганите по предложение на Световната циганска организация „Романо юнион“.

Още в най-дълбока древност, в културните традиции на първите земеделски общества (Месопотамия, Египет), където е бил основната храна, образът на хляба е или сакрализиран – възприема се като божествен, или като жертвен атрибут, или символизира живота.

Според представите на някои народи споделянето на някоя хляб олицетворява сключването на съюз с него. Във вярванията на древните евреи той също се използва при жертвоприношение, но особено важно място заема безквасният хляб – „хлябът на неволята“, явяващ се задължителен елемент от пасхалната вечеря. Той се приготвял с горчиви треви, не се заквасвал и се ядял набързо, на крак, за да напомня на евреите мъките и страданията им по време на бягството им от Египет. Този хляб е бил както жертва, така и символ на пречистването.

В новозаветната християнска символика

хлябът се претворява в Христовата плът в тайнството евхаристия. В друг семантичен план това ще рече, че Христовото учение е единствената духовна храна, от която човешката душа има нужда.

Хляб

И българската народна вяра се отнася с твърде голяма почит и благоговение към хляба – той е свещен. Участва във всички жертвоприношения, като обикновено за всеки обред се прави специален хляб. Символиката на тези обредни хлябове е много богата и се определя както от формата (кръглият хляб например носи символиката на тази геометрична фигура), така и от шарките, които обикновено се правят върху него (кръстът означава плодородие, кръсташът – разтеглена хоризонтално Х-образна фигура – Божията сила, венецът – пролет, радост и веселие, цветът- младост и т.н.).

Един от най-често срещаните символи в древните митологии и религии.

В представите на египтяните, асиро-вавилонците и други близкосточни народи е олицетворение на жизнерадост. В юдаизма то е символ на благословието, което Йехова дава на избрания от него народ. В Стария Завет се свързва още и с греха и срама на онези, които прекаляват с употребата му.

За древногръцката митология /в която негов бог е Дионисий/ и други средиземноморски култове виното означава плодородие, единение между небето и земята, духовността и чувствеността. То може да бъде свещен символ на жертвоприношението, на кръвта. Тази символика е особено развита във християнството, където виното заменя кръвта на Христос,

пролята от Него за изкупление на греховете на човечеството. В библейския текст обаче виното може да носи и отрицателна експресивна окраска – да бъде олицетворение на преходното, земното богатство, нетрайното щастие на охолния земен живот.

Вино

В представите на българина виното е също толкова свещено, колкото и хлябът. То участва в качеството си на жертва заедно с него във всички религиозни и нерелигиозни обреди и обичаи – в брачната церемония, при раждането на дете, на погребение. Според народните вярвания виното е Божията кръв. Може би това е и причината в българската народна песен да не се споменава за бяло вино и то да се нарича Червен Петко /за разлика от ракията, която се казва Бяла Рада/.

Мечката

Мечката е враг на вълка. Тя предпазва от болести, а косъм от нея се кади при уплаха. Някога са вярвали, че мечка-ринът с мечката носи здраве. Ако мечка „нагази“ болен, той оздравява. Убива се само мечка стръвница, останалите мечки се наричат галено „баба Меца“. Мечката излиза от зимното си леговище на Благовещ, 25 март, и отново се прибира на Секновение, 29 август. На Благовещ водата в реките е лековита, защото мечката се е окъпала в нея.

Народните предания разказват, че мечката е произлязла от момиче. Според един вариант то било добро, бедно заварениче, според друг – лошо. Двойственост присъства и в символиката на мечката и в изобразяването ѝ като централен персонаж на много народни приказки.

ПОСЛОВИЦИ И ПОГОВОРКИ**турски**

В село с много петли късно съмва.

Качил се глупакът на кон и се помислил за господар..

Жената си който бие, главата си бие.

Изкарвали умовете на пазара, всеки пак своя ум си купил.

еврейски

Който яде сам, умира сам.

Кой е богат? Този който е щастлив с това което има.

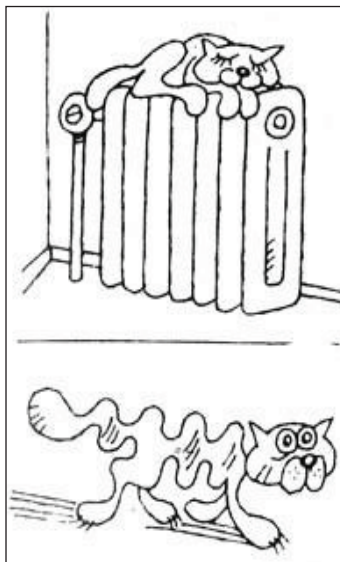
Кой е мъдър? Този който се учи от всички.

румънски

Ако ще се давиш, направи го в дълбока вода.

Добро прави, добро ще намериш

Всяка птичка на свой език пее.

ФУТБОЛИСТ

Искам да порасна силен и голям.
На отбор по футбол да съм капитан.

Днес след часовете, туй не е шега,
мач ще се играе с други от класа.

Рефер ще ни бъде таткото на Спас.
А пък капитанът, щецате се – аз.

Тъй се забавлявам в час и на игра.
С весели другари аз щастлив раста.

Невзат Невзат

ПРИЯТЕЛКА

Имам си приятелка една и Айлин се казва тя.
С нея, станем ли големи, работа ще си намерим.
Зъболекар ще е тя, аз пък – нейната сестра.
Здрави зъбките ще правим, неразделни ще останем.

Айше Мюзекярова

Младите поети са ученици в ОУ в с.Раковски, област Разград, IV клас, и са носители на първа награда на националния ученически литературен конкурс "Стоян Михайловски" – Русе 2007

Полският пазач видял някакви цигани да берат ряпа на полето и се развикал:

- Ха, крадци долни! Ряпа крадете, а?

- Не бе, бате, не крадем!

- Ами какво правите тогава?

- Само я дърпаме да расте по-бързо.

● ● ●

- Как се нарича циганин които продава дискове?
- CD-ром.

Християнин пита евреин:

- Вие имате ли такива хубави религиозни празници, като нашите - Коледа, Великден, Гергьовден?

- Разбира се! Имаме чудесни религиозни празници - Песах, Шавуот, Ханука, Нощта на раздаване на "Оскарите"...

Пращат Киркор с тайна мисия - да се срещне с арменския шпионин Гарабед в Москва, който ще му предаде сведения.

Пристига Киркор на адреса - 10-етажен блок - гледа по звънците, на всичките пише: Гарабед Т., Гарабед Н., П. Гарабед, Ф. Гарабед и т.н.

Звъни той на един от звънците и по домофона казва паролата: "Нося славянския шкаф и кошница череша!"

Отговарят му: А-а, за Гарабед шпионина, звънете на осмия етаж, апартамент 35.

● ● ●

Събота. Пред синагогата седят двама евреи - мръсни, одърпани, и просят. По едно време се спрял един човек и почва да ги учи:

- Абе не ви ли е срам вас двамата! Евреи, а такива мърляви да ходите! Срамота! И сте седнали да просите, вместо да се хванете да изкарвате повече пари от някъде! Има толкова начини пари да се изкарват...

Единият "евреин" пуснал монета в голяма торба пари, които били събрали и казал на другия:

- Абе, Гарабед...

- Кажи, Агоп?

- Абе, тия нас ли са седнали да ни учат на бизнес!

Издава се от клуб „Журналистика“ при Общински детски център за култура и изкуство - Русе по проект „Час по етническа толерантност“ финансиран от Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства

По програма 4: Подпомагане процеса за превръщане на културното многообразие в източник и фактор за взаимно опознаване и духовно развитие на подрастващите и създаване на атмосфера на взаимно уважение, толерантност и разбирателство.

Екип на изданието:

Мартина Матева, Борислава Кюркчиева, Стела Торосян, Хюлия Мехмедова, Мариела Иванова, Мая Георгиева, Георги Иванов, Велизар Ангелов, Иван Вълков, Марина Иванова, Ивелина Заркова, Михаил Шекеров, Глория Войнова